MANAGEMENTUL PREVENIRII ŞI SOLUŢIONĂRII CONFLICTELOR INTERPERSONALE LA LICEENI

Alina CHIRONDÂ

The article reflects the complex approach to the conflict, identifying a management system for conflict prevention and resolution through effective interpersonal relationships as part of the education system.

Conflictul, ca formă de interacţiune între fiinţe, este prezent în întreaga organizare a lumii vii, dar oamenii sunt singurele fiinţe de pe pământ care intră în conflict unii cu alţii şi din alte motive decât cele legate de supravieţuire. Şcoala, ca subsistem al sistemului social, nu poate evita conflictele.

Aspecte ale problemei sunt reflectate în numeroase articole cuprinse în culegeri de materiale publicate. Conflictul ca concept a fost studiat şi cercetat din perspectiva unei multitudini de aspecte şi dimensiuni, de o serie de autori din domeniul psihologiei şi pedagogiei, cum ar fi: C. Duţu, M. Milicu, E. Isipova, A. Neculau, W. Grant, H. Cornelius, S. Faire, T. Schelling, J. Burton, J.P. Folger şi alţi cercetători care abordează problematica conflictului, propunând o gamă largă de definiţii, tipologii şi teorii ale conflictului. Problema managementului conflictelor a fost abordată atât în spaţiul moldo-român, cât şi peste hotare. Ana Stoica-Constantin are o serie de lucrări, în care este cercetată problematica dată: *Psihologia rezolvării conflictelor*; *Conflictul interpersonal* etc. Ştefan Boncu în lucrarea sa *Negocierea şi medierea. Perspective psihologice* la fel tratează problema soluţionării conflictelor. Ioan Străinescu şi Ben-Oni Ardelean sunt alţi autori români care au scris despre managementul conflictelor. Cornelia German, Cristina Dascălu au abordat problema managementului conflictelor din perspectiva negocierii şi a medierii. Cercetătorii care au abordat conflictul sub aspectul educaţional sunt: F. Chirvasiu, F. Orţan, S. Cristea, I.O. Pînişoară, C. Cucoş, P. Dasen, C. Ulrich axându-se pe identificarea unor modele de comportament pentru elevi, învăţându-i pe aceştia să facă faţă constructiv conflictelor, care pot îmbunătăţi într-adevăr calitatea vieţii şcolare şi chiar pot influenţa progresul relaţiilor interpersonale la terminarea şcolii. În Occident

avem o serie de autori de cărţi, de cercetători, precum Helena Cornelius, Guy Burgess, Heidi Burgess, Richard J. Bodine, Donna K. Crawford, Jean-Claude Abric, William W. Wilmot, Joyce L. Hocker ş. a. la care putem identifica abordarea problemei date. Şi în Federaţia Rusă există o serie de specialişti care au analizat problema conflictelor şi a managementului acestora. Printre aceştia sunt şi Б.З. Зельдович, Н.М. Сперанская, В.Е Ланкин, М.С Мириманова, Е.В. Буртовая ş.a.

Apreciind importanţa teoretică şi aplicativă a cercetărilor realizate, constatăm că conflictul este un concept complex, multidimensional, implicând variabile care acoperă toate aspectele comportamentului uman, valori, atitudini, convingeri, aptitudini cognitive şi sociale. În procesul educaţional, atât în cadrul familiei, cât şi în şcoală există situaţii care pot degenera în conflicte pe care atât copiii, tinerii şi adulţii le resimt şi care le influenţează comportamentul prezent şi viitor în societate. Nu se poate imagina o societate sau o şcoală care funcţionează perfect, fără conflicte.

Deoarece strategiile rezolvării conflictelor sunt o inovaţie relativ nouă în educaţie, este esenţial că şi cadrele didactice trebuie să fie bine pregătite pentru a le introduce în clasă şi să fie capabile să ia decizii eficace pentru a realiza acest lucru.

Conflictele sunt o componentă naturală, inseparabilă vieţii umane. Însă ele aduc dascălilor noi provocări, deschid noi orizonturi spre investigare, inovare, profesionalizare. Premisa de la care s-a pornit este aceea că şcolii îi revine o responsabilitate majoră în educarea şi formarea la elevi a atitudinilor şi comportamentelor nonagresive. Educaţia în şcoală trebuie să vizeze ansamblul personalităţii elevului, urmărind să-i formeze nu numai orizontul cultural, ci şi cel afectiv, emoţional, volitiv, atitudinal, să-i susţină eforturile, să-i lărgească interesele să-i determine progresiv orientarea şi să-i optimizeze procesul de socializare.

Transformarea şcolilor în medii care promovează rezolvarea paşnică a conflictelor ne oferă speranţa că viitorul va fi caracterizat printr-o experienţă umană îmbunătăţită. Educaţia pentru rezolvarea conflictelor îi antrenează pe indivizi să promoveze pacea, care se face în fiecare moment, zi de zi, de fiecare dintre noi. Pacea va fi atinsă doar când va fi promovată la nivel de masă: respectul de sine,

respectul faţă de alţii şi faţă de mediu. Acestea sunt comportamentele care permit indivizilor să se asocieze în mod civilizat şi să fie cetăţeni responsabili (în lumea întreagă). Unde vor învăţa tinerii aceste comportamente, dacă nu în şcoală?

Totodată, şcoala este un spaţiu de trecere între familie şi societate, între propria sa viziune despre lume şi viziunea celorlalţi. Şcoala este singura instituţie căreia îi revine sarcina de a pregăti viitorul adult, astfel să fie pregătit pentru a preîntâmpina conflictele cu care se confruntă şi a le evita atunci când e cazul, sau cel puţin a le rezolva în cel mai eficient mod, astfel încât atât el, cât şi cei implicaţi să nu fie stopaţi în acest proces de schimbare şi evoluţie, dar şi de dezvoltare personală.

În zilele noastre, elevul intră la şcoală cu un bagaj de cunoştinţe mult mai amplu faţă de anii anteriori. Astfel, unitatea de învăţământ din care face parte, are rolul de a forma, de a instrui elevii cum să preîntâmpine conflictele, cum să le ocolească, cum să le facă faţă şi cum să le rezolve, deoarece ei asistă şi chiar devin produsul proceselor prin care sunt soluţionate conflictele, terminându-se cu consecinţe asupra tuturor.

Trebuie de specificat faptul că în mediul şcolar se desfăşoară o diversitate de conflicte specifice derivate din particularităţile activităţii educaţionale (predare-învăţare şi formare) şi tensiunile sau disfuncţionalităţile care survin în procesul interacţiunii dintre elementele curriculumului – obiective, conţinuturi/cunoaştere, tehnologie didactică (metode de învăţământ, formele, modurile şi mijloacele de învăţământ), evaluarea şi notarea în relaţiile profesor-elev, şcoală-părinţi şi şcoală-instituţii.

Managementul prevenirii şi soluţionării conflictelor în clasa de elevi devine un concept necesar de a fi introdus şi promovat în instituţiile de învăţământ preuniversitar, pentru că a face managementul clasei înseamnă a utiliza un set de instrumente de gestionare a relaţiilor dintre profesori şi elevi, pe de o parte, şi dintre elevi, pe de altă parte. Acest set de instrumente este oferit profesorilor şi învăţătorilor pentru a le facilita munca şi pentru a-i ajuta să construiască un mediu de muncă sănătos. Utilizarea acestor instrumente la clasă urmăreşte două scopuri egale ca importanţă:

- Un prim scop este de a asigura reducerea stresului pe care îl presupune munca în şcoală, prin gestionarea eficientă a problemelor de disciplină şi a relaţiei cu elevii.

- Un al doilea scop este de a proteja sănătatea emoţională a copiilor şi a le asigura dezvoltarea armonioasă. Acest aspect este deosebit de important, deoarece problemele emoţionale determină problemele de comportament; cele mai multe dintre comportamentele violente şi situaţiile de indisciplină cu care ne confruntăm în mediul şcolar se datorează acestor probleme emoţionale.

Referinţe:

1. FAIRE, Cornelius H. *Ştiinţa rezolvării conflictelor*. Bucureşti: Ed. Ştiinţifică şi Tehnică, 1996.
2. DEUTSCH, Morton. Educatia pentru o lume pasnică. În: *Psihosociologia rezolvării conflictelor*/ STOICA CONSTANTIN Ana, coord. Iasi: Polirom, 1998.
3. ENE, Virgiliu, CRIVEANU, Nicoleta, DRĂGULINESCU, Andrei. *Efectele micului ecran asupra minţii copilului*. Bucureşti: Prodromos, 2007.
4. IOSIFESCU, Ş. *Management educaţional pentru instituţii de învăţământ.* Bucureşti: Editura Ministerului Educaţiei şi Cercetării, 2001.
5. MANOLESCU, A. *Managementul resurselor umane*. Bucureşti: Editura Economică, 2001.

Recomandat:
Maia ŞEVCIUC, dr.,conf. univ.